

دستور العمل تاسیس پژوهشگاه‌های علوم پزشکی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تاکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تاسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز تحقیقات، پژوهشکده و پژوهشگاه) دستورالعمل حاضر به منظور شفاف‌سازی و جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ و لغو مجوز پژوهشگاه‌های علوم پزشکی تدوین شده است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- موسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می‌باشد، انجام می‌دهد. تمامی سازمان‌هایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم موسسه دولتی شناخته می‌شود.
در این آیین نامه منظور از «موسسه»، دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی/ سازمان دولتی یا خصوصی وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یا وزارت علوم درخواست کننده تاسیس پژوهشگاه می‌باشد که از این پس موسسه نامیده می‌شود.

۱-۲- واحد تحقیقات دولتی: واحد سازمانی است که به موجب قانون و بر اساس ضوابط، در قالب دستورالعمل‌های مدون تاسیس شده و به امر تحقیقات در حوزه‌های مشخص شده می‌پردازد و بودجه سالانه آن از محل منابع دولتی تامین می‌گردد.

۱-۳- واحد تحقیقات غیر دولتی: عبارتست از واحد تحقیقات خصوصی و واحد تحقیقات عمومی غیردولتی.

۱-۳-۱- واحد تحقیقات خصوصی: واحد تحقیقات خصوصی در قالب شرکت تجاری یا موسسه، بر اساس قوانین و مقررات مربوط، ایجاد شده است.

۱-۳-۲- واحد تحقیقات عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تامین گردد و عهده دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.

۱-۴- مرکز تحقیقات: واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه‌های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول موسسه متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد. بر حسب نوع ساختار تعریف شده مراکز تحقیقاتی به دو گروه مراکز تحقیقات دولتی و غیردولتی تقسیم می‌گردند.

۵-۱- مرکز رشد: مرکزی است تحت مدیریت متخصصین حرفه‌ای که با ارائه خدمات حمایتی، از ایجاد و توسعه حرفه‌های جدید توسط کارآفرینانی که در قالب واحدهای نوپای فعال، در زمینه‌های مختلف منتهی به فناوری متشکل شده‌اند و اهداف اقتصادی مبتنی بر دانش و فن دارند، پشتیبانی می‌کند.

۶-۱- واحد فناور: واحدهای دارای هویت حقوقی مستقل از مرکز رشد بوده و با توجه به اساسنامه و یا سایر اسناد قانونی در زمینه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، طراحی مهندسی، مهندسی معکوس، انتقال فناوری، ارائه خدمات تخصصی و فعالیت در جهت تجاری کردن نتایج تحقیقات فعالیت می‌نمایند.

۷-۱- شرکت دانش بنیان: شرکتها و مؤسسات دانش بنیان شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل میشود. این واحدها بر اساس قانون حمایت از شرکتها و موسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی، نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۰۸/۰۵ مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شوند.

۸-۱- گروه آموزشی: عهده‌دار آموزش و پژوهش و یا ارائه خدمات درمانی در ارتباط با یک رشته و یا یک شاخه می‌باشد.

۹-۱- پژوهشکده: واحد تحقیقاتی مأموریت محور است که متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقاتی (حداقل دو مرکز دارای مجوز قطعی) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان و متعهد به تعامل و همکاری متقابل با گروه‌های آموزشی است که دارای اهداف و مأموریت مشترکی در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت پژوهشکده است. این با فعالیت‌های هم راستا یا مرتبط با هم در ذیل چشم اندازی واحد، با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب که متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد.

۱۰-۱- پژوهشگاه: پژوهشگاه ساختاری مأموریت محور متشکل از حداقل سه پژوهشکده هم راستا به منظور هم‌افزایی فعالیت‌ها و مأموریت‌های منطبق با اساسنامه پژوهشگاه (هر پژوهشکده متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقات) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان و بخش‌های خصوصی/ غیردولتی مرتبط است که دارای اهداف و مأموریتی مشترک در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت و مأموریت پژوهشگاه است. از زمان صدور مجوز، پژوهشکده‌های ذیل پژوهشگاه، فعالیت‌های تحقیقات و فناوری خود را به صورت انسجام یافته در راستای سیاست‌های کلی پژوهشگاه به انجام رسانده چنین ساختاری می‌تواند واجد شرایط الحاق واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان، مراکز رشد و سایر موارد مشابه وابسته باشد.

در این دستورالعمل به اختصار، سازمان‌ها/ مؤسسات/ دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی «مؤسسه» و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «وزارت» نامیده می‌شوند.

ماده ۲- مستندات مورد نیاز جهت درخواست تاسیس پژوهشگاه

۱-۲- ارائه درخواست تاسیس پژوهشگاه توسط رئیس مؤسسه؛

۲-۲- ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو مصوب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت پژوهشگاه مورد تقاضا، مبتنی بر اولویت‌های مساله محور و نیازهای اساسی کشور

در یک یا چند حیطه بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای علوم پزشکی، به تشخیص کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری واحدهای تحقیقاتی و با توجه به برنامه‌های توسعه ملی و الویت‌های تحقیقاتی در راستای اسناد بالادستی کشور.

۲-۳- تناسب و هماهنگی عنوان پژوهشگاه با شرح وظایف موسسه متقاضی، که باید به تایید کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری واحدهای تحقیقاتی در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت برسد.

۲-۴- ارائه برنامه استراتژیک ۵ ساله و نقشه راه مورد تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت.

۲-۵- داشتن حداقل سه پژوهشکده با فعالیت‌ها و اهداف هم راستا به منظور هم افزایی با توجه به برنامه‌های کلان و عالی کشور در زمینه‌های تحقیقات، فناوری و بین‌المللی.

۲-۵-۱- جذب بودجه از سازمان‌های دولتی (غیر از وزارت بهداشت، دانشگاه‌های علوم پزشکی)، خصوصی داخل کشور، خیرین حوزه سلامت، سازمانهای مردم‌نهاد، بخش صنعت و جذب بودجه خارجی از موسسات علمی / سازمان‌های بین‌المللی (مطابق با قوانین و ضوابط کشور).

۲-۶- برخورداری از نیروی‌های علمی متبحر و مجرب در زمینه اهداف و ماموریت‌های پژوهشگاه همراه با امکانات، تجهیزات، فضای مناسب برای فعالیت‌های تحقیقاتی، فناوری و سایر موارد مشابه، و الزام بالاترین رئیس موسسه متقاضی مبنی بر:
الف- تامین و اختصاص بودجه مورد نیاز سالانه، جهت هزینه‌های جاری و تحقیقاتی، فناوری و موارد مشابه مطابق با اهداف و ماموریت‌های پژوهشگاه،

ب- تامین حداقل ۵ نیروی انسانی به منظور خدمات اداری، پشتیبانی و کارشناسی

ج- تامین فضای مناسب با امکانات و تجهیزات لازم متناسب با اهداف و ماموریت‌های پژوهشگاه

تبصره ۱: تشخیص متناسب بودن امکانات، تجهیزات و فضای مورد نیاز برای فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشگاه بر اساس مستندات مربوطه (نامه تعهد بالاترین مقام مسئول موسسه متقاضی) و در صورت لزوم درخواست مستندات تکمیلی بر عهده کارگروه مربوطه در معاونت تحقیقات وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۳- مراحل تاسیس پژوهشگاه

اعطای مجوز تاسیس پژوهشگاه به درخواست رئیس موسسه متقاضی انجام می‌پذیرد.

۳-۱- مجوز فعالیت پژوهشگاه

سندی است مبتنی بر موافقت با تشکیل پژوهشگاه که پس از تایید معاونت تحقیقات و فناوری توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی صادر می‌شود.

تبصره ۲: مدارک و مستندات ارسالی کلیه پژوهشگاه‌های درخواستی در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بررسی و پس از تایید کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری واحدهای تحقیقاتی و معرفی به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی، مجوز فعالیت خود را از آن مرجع اخذ خواهند نمود.

تبصره ۳: درخواست تاسیس پژوهشگاه تحقیقاتی موسسه باید مصوبه شورای پژوهشی و شورای دانشگاه/ موسسه مربوطه را داشته باشد.

۲-۳- پیشنهاد نام پژوهشگاه

نام پیشنهادی پژوهشگاه باید متناسب با محور اصلی فعالیت، رسالت‌های ارائه شده و برنامه‌های متمرکز بر حوزه تخصصی پژوهشکده‌های تشکیل دهنده آن باشد. در موارد خاص استفاده از اسامی خاص نظیر مشاهیر و دانشمندان حوزه‌های پزشکی و تحقیقاتی در ادامه نام پیشنهادی مشروط بر تائید کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری واحدهای تحقیقاتی بلامانع خواهد بود.

ماده ۴- تغییر نام پژوهشگاه

در خواست تغییر نام/ اضافه نمودن پژوهشکده/ مرکز تحقیقاتی جدید در ذیل پژوهشگاه مصوب باید به تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت و تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی برسد.

ماده ۵- مراحل بررسی و صدور مجوز پژوهشگاه

پس از تکمیل و ارسال مدارک مورد نیاز توسط رئیس موسسه به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت، درخواست در کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری ساختارهای تحقیقاتی مطرح و پس از تایید توسط این کارگروه جهت تصمیم‌گیری نهایی به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۶- تشکیلات پژوهشگاه

پژوهشگاه دارای ساختار (چارت) تشکیلاتی مصوب جدید خواهد بود. ساختار عملکردی پژوهشگاه مشتمل بر شورای عالی، ریاست، معاونین، پژوهشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، کارگروه‌ها/ کمیته‌های تخصصی و کارشناسان شاغل در پژوهشگاه و نحوه ارتباط بین آن‌ها و تعامل واحدهای مختلف را شامل می‌شود.

ماده ۷- لغو مجوز پژوهشگاه

۱-۷- در خصوص انحلال پژوهشگاه‌ها به ماده ۱۴ اساسنامه پژوهشگاه‌ها استناد خواهد شد.
تبصره ۴: در صورت درخواست لغو مجوز فعالیت پژوهشگاه، اخذ مجدد مجوز پژوهشگاه منوط به آغاز فرایندهای مربوط به اخذ مجوز خواهد بود که حداقل پس از یکسال از زمان لغو مجوز پژوهشگاه توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی امکان پذیر نخواهد بود.

این دستورالعمل در ۷ ماده و ۴ تبصره در دویست و نود و سومین جلسه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی مورخ ۱۳/۴/۱۴۰۳ به تصویب رسید.

دکتر بهرام عین‌اللهی
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

از طرف
دکتر ابوالفضل باقری فرد

